

Middenveldorganisaties over toekomst openbaar vervoer: shift naar meer duurzame verplaatsingen

Nieuws dinsdag 2 april 2024

Climaxi, Fridays For Future en de Peperfabriek, drie middenveldorganisaties, organiseerden op 7 februari een panelgesprek met als thema ‘Waar naartoe met ons openbaar vervoer?’. Uiteraard was ACOD TBM van de partij. Een verslag, met commentaar.

Openbaar vervoer staat de jongste tijd overal hoog op de agenda en de uitrol van Hoppin op 6 januari heeft hier natuurlijk alles mee te maken. Het massaal schrappen haltes, evenals het rechtekken van lijnen, zorgt ervoor dat het openbaar vervoer sinds het ontstaan van De Lijn nog nooit zover van zijn reizigers heeft gestaan.

Klachten stapelen zich op

Reizigers geraken niet meer op hun bestemming, leerlingen komen niet of niet op tijd op school, afstanden tot de haltes zijn niet haalbaar voor velen, rechtstreekse lijnen worden geknipt en aansluitingen worden vaak gemist, waardoor de reistijd enorm toeneemt. Al deze factoren doen reizigers in Vlaanderen verdwaaasd achterblijven.

Doelen zijn duidelijk

Vlaanderen, maar ook de rest van de wereld, moet de shift maken naar meer duurzame verplaatsingen om de opwarming van het klimaat een halt toe te roepen en zo een leefbare planeet te creëren. Europa is hierover glashelder: tegen 2030 moet er een reductie van 90 procent zijn van emissie uitgestoten door transport. Minder personenvervoer met de wagen speelt hierin een grote rol en openbaar vervoer biedt daarvoor de oplossing. De kostprijs van dit laatste is aanzienlijk lager dan wat de recente natuurrampen ons land hebben gekost.

Investerings in openbaar vervoer

In het panelgesprek kwam de vraag op hoe de regeringspartijen te overtuigen om forse budgetten aan te wenden voor openbaar vervoer. Binnen het openbare diensten-contract dat werd afgesloten tijdens deze legislatuur, ligt de focus voornamelijk op de kostendekkingsgraad. De Lijn wordt amper meegenomen in het ambitieus klimaatplan dat de transitie naar duurzame mobiliteit moet waarmaken. Althans niet om tot een modelshift te komen. Het is belangrijk onderscheid te maken tussen investeren in het wagenpark en investeringen in exploitatiebudget. De vorige regeringen hebben steeds bespaard op het exploitatiebudget of de werkingsmiddelen. Voor ACOD TBM is het van cruciaal belang dat de werkingsbudgetten substantieel toenemen, deze zijn onontbeerlijk om tot een verandering van mindset te komen over onze manier om zich te verplaatsen.

Water met vuur verzoenen

Zoende zal de Vlaamse regering kleur moeten bekennen, maar evenzeer Europa zal de ogen niet kunnen blijven sluiten. De opvatting van beide beleidsniveaus die inhoudt dat een modelshift en een marktwerking binnen openbaar vervoer te verzoenen zijn, lijkt ons niet verdedigbaar. Winstmaximalisatie in het marktdenken, heeft zelden geleid tot duurzame oplossingen die oog hebben voor leefbaarheid en klimaat, tenzij de privé daarvoor sterk gesubsidieerd wordt door de overheid. ACOD TBM vraagt zich af of dit 'goed omgaan met belastinggeld' is.

Mentaliteitsverandering

Het onderscheid moet gemaakt worden omdat investeringen in materieel niet voor een omschakeling zorgen in de mentaliteit ten aanzien van verplaatsingen. Ze dragen er zeker toe bij, want er is een stabiele vloot nodig om de diensten te kunnen rijden. En ook onze bussen moeten verduurzamen. De achterstand van aankoop van voertuigen onder de vorige voogdijminister Ben Weyts zullen we helaas nog lang voelen. Om deze minister te citeren: "Van de maatregelen die je nu neemt, zul je pas later de vruchten plukken." (HLN 22/8/23) Wel, onze reizigers voelen nu inderdaad de vruchten van dit beleid! Daarbovenop mogen we vanaf heden enkel nog elektrische bussen aankopen. De levering van deze voertuigen is problematisch. Het is nog onzeker hoe dit verder zal evolueren.

Denkpistes

Ondanks het woelige water waarin het openbaar vervoer zich bevindt, krijgen lokale acties toch gehoor. De sterkte van die initiatieven is bewonderenswaardig en kan op veel sympathie rekenen van onze vakbond, omdat ze meestal bijval krijgen van werknemers van De Lijn (buschauffeurs). ACOD TBM ondersteunt deze activiteiten al geruime tijd en smeedt zo sterkere banden met mensen die een hart hebben voor openbaar vervoer. De invalshoeken zijn uitermate divers en dat kan ook moeilijk anders, openbaar vervoer heeft vele gezichten, het is niet enkel leerlingen van en naar school brengen of mensen van en naar het werk.

Stan Reusen